

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Luister je graag naar veldheden, kom dan vooral ook naar onze theatertour.

Op 16 september staan we in het Openluchttheater in Valkenburg,

op 30 september in de Stadsschouwburg in Haarlem,

4 november zijn we te vinden in theater De Speeldoos in Baarn

en op 7 november in theater De Veste in Delft.

Verwacht een militaercollege van Peter en Mart, vragen uit de zaal en bovenal een inspirerende avond.

Kaarten zijn nu te koop, via de websites van de theaters of kijk op kortimedia.nl/slive.

Hopelijk zien we je daar.

Ukraine zet weer honderd stappen naar het zuiden.

Kim Jong-un komt aan in Rusland en een opvallend bericht over de satellieten van Elon Musk.

Hier in Nederland komen de Tweede Kamerverkiezingen dichterbij.

Op 22 november gaan we naar de stembus.

Veel politieke partijen presenteerden afgelopen week hun verkiezingsprogramma.

Wat willen zij op het gebied van veiligheid en defensie?

Dat bespreek ik uitgebreid met Generals buitendienst Peter van Um en Mart de Kuif.

Mijn naam is Josse Groot, je luistert naar veldheden.

En luister vooral ook naar veldheden.

De extra onze wekelijkse extra aflevering waarin Peter en Mart nog veel meer vragen

van luisteraars beantwoorden, meld je aan via vriend van de show.nl/slashveldheden.

Bijna honderd luisteraars gingen je al voor.

Aan de hoeveelheid nieuwsberichten kun je in een week altijd een beetje voelen of er nou wezenlijke voordringen zijn aan het front, maar ik leer ook elke week van jullie.

Ja, er wordt elke dag gevochten, er sterven elke dag mensen.

Wat zien jullie op dit moment gebeuren?

Nou, ik denk dat je het juist samenvat.

Er is nog steeds beweging op het front, bij de kant te klemen hier en daar dat ze wat vooruitgang boeken en ja, eigenlijk als je door je oogbaren kijkt, is er aan het front qua locaties niet zoveel veranderd en je ziet daar waar we het al gewend zijn bij Pagmoet en Zuid van Saarbriezen.

Ze zie je lichte vooruitgang voor de Oekeriners, maar zeker in het Dondjes gebied zie je dat de Russen ook proberen toch wel weer tegenkassen gegeven.

Kijk, het interessant is dat we heel veel bewegingen van Russen reservis zien, die gaan eigenlijk allemaal aan één kant op, dat is Zaporica.

Dus dat gaat wel consequentie hebben voor de rest van het front, dat weten we nog niet.

Er kan best een samen zitten tussen de voordringen van het Oekeringsleger bij Pagmoet en het feit dat Russen gedwongen worden om hun reservis elders in het zetten, dus het is niet dat er niks gebeurt, alleen de resultaten daarvan zien we nu nog niet.

Maar er is wel dereljk wat aan de beurt, anders ga je niet jouw reservis overal weghalen en dan is het een prinsjes.

En kun je iets zeggen over welke fase dat tegenoffensief van de Oekeriners zich nu in bevindt?

Nou, ik zou het niet durven zeggen, we hebben eerder melding gemaakt van het feit dat de Oekeriners zelf vinden dat zo de eerste lijn van de Russische verdedigingen in zijn.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

We hebben ook wel een Oeekerische generaal gehoord die iets zei over de effectiviteit van de tweede en de derde lijn.

Je ziet dat ze nog in ieder geval heel veel moeite moeten doen, maar ook nu vooruitgang te boeken. Maar het had er over de Russische reservis.

In Rusland is er toch wel een hoop te doen over gaan we wel of niet extra mobiliseren.

Dus ook dat zal in de toekomst een signaal zijn en iedereen die een niveau dit volopt zegt ook uiteindelijk moet het beslaat van Putin zijn of dit gaat doen bovenop de reguliere opkomst van dienstplichtigen die rond 1 oktober is.

En het werft bijvoorbeeld in Cuba, dat bedoel, hij gebruikt alles om mensen te vinden, ook om munitie te vinden, de hele deel met Corea is natuurlijk voor hem dat Corea 13.000 stukken archierie heeft.

Dus je hebt een hele grote voorraden daarvan en die wil je gaan gebruiken in de oorlog, wat op zich best wel opvallend is, want het feit dat Putin aan Kim Jong-un moet vragen of hij niets wil leveren is eigenlijk een beetje wat ik gisteren zei, dat Ajax naar Volendam gaat om te kijken of daar nog een leuke speler rondloopt.

Het is de onderdeel.

Ja, maar de vraag is hoe spelen de Chinezen in dit spel mee.

Als de Chinezen dit niet willen, dat gebeurt volgens mij niet.

Als de Chinezen oversluiten dan ga ik gewoon door.

Maar het kan ook zijn dat de Chinezen via de Noord-Koreaanse lijn talen ik zelfs punten aan Putin gaan leveren.

Dus ja, dat is wel iets om te volgen.

Maar we gaan straks even over Mark Emili hebben en dan kunnen we ook even vooruit kijken naar het officief.

Ja, een chef van het Amerikaanse leger zei deze week, Ukraine heeft nog 30 dagen voor het officief, daarna verhinderen de weersomstandigheden hun optreden.

Een heeft-ie gelijk en twee, ja, wat zou Ukraine nog kunnen doen in die 30 dagen die hij noemt?

En kijk, in theorie speelt het weer natuurlijk een rol, want als het weer slecht wordt, dan heb je minder dag licht, het is vervelend voor je optreden, dan moet je snast kunnen optreden, dat is vaak ingewikkeld en intensiever.

Je logistiek en namen jouw bevoorhoudersleider worden gewoon moeilijker, zeker als je door slechte paden moet om dingen naar voren trein en af te voeren.

Maar ja, tank zijn gemaakt om de modder te rijden en zeker het gevecht zoals het nu gaat, eigenlijk met infantristen, met mensen met een geweer en een rugzak en een luspakket die je vechtte in de loop gaven, die zijn niet zo weersafhankelijk.

Dus je kunt geen harde termijn zeggen dat je binnen 30 of 45 dagen daar moet zijn.

Het concept van optreden, wat Ukraine nu gebruikt, is ervoor geschikt om ook als het weer slecht is om nog steeds doorheen te gaan.

Dus met dat betreft is er wel een nuance bij te plaatsen.

Ja, als je het mij een jaar geleden zou hebben gevraagd, ik zou ook volondig hebben gezegd, ja, hij heeft gelijk, maar we hebben met z'n allen moeten zien en ervaren dat de Ukraners geleerd hebben om op een andere manier om te gaan met de situatie aan het front.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

En dus met relatief kleine clubjes, soms 10, soms 30, soms 100, mensen naar voren gaan, vaak zonder voertuigen.

En dat kun je natuurlijk ook onder wintersomstandigheden.

Ja, het is ook geen verklaring van nog geweest, er was tijdens een interview, kreeg je die vraag en teantwoorden, hij deed dit.

Dus ik wou wel een zeer ervaren, Comedian.

Ja, ik wou hem nog maar zeggen dat, want dat is ook een goed boekbakker.

Ja, als je Comedian geweest van de Amerikaanse landmacht, dan komt hij vandaan.

Hij is onder Trump al, Comedian ter strijdkrachten geweest, de Joint Chief of Staff.

En het is hij nu nog steeds onder Buiten.

Dus hij wordt echt vertrouwd, anders zit je daar niet zo lang.

Dus het was volgens mij meer in een tussenzindigheid dat hij dat even zei.

En als je praat over grote eenheden, ja, daar heeft hij wel gelijk een grote manoeuvres.

Maar dit gevecht is echt anders aan het front.

Ja, vind ik wel grappig, want het was ook vorig jaar, toen werd er best wel veel gesproken

en al die tanks gaan vastlopen in de modder, dat is toch een verhaal wat heel veel wordt gedeeld.

En dan hoor ik van jullie toch altijd wel een beetje nuancering daarbij.

Van nou, zo induidig is dat niet.

Zeker, Russische tanks zijn gemaakt om te opereren in de modder, zijn ze voor gemaakt.

En niet te technisch worden, maar zijn lichter dan Europees tanks.

Ze hebben veel bredere rubsbanden, dus ze hebben veel minder bodemdruk dan Europees tanks.

Ze zijn zo overgemaakt.

Maar aan de andere kant, ik heb toch zelf ook, en ik denk jij ook,

met heel wat voertuigen uit de modder moeten halen die gewoon compleet vastzaten.

Ja, en ik kan me ook voorstellen dat het binnen alle nadenomstandigheden prettiger werk is in lentezomertijd dan wanneer het allemaal nat en vies vermoedt.

Dat sowieso, ja.

Er kwam nog wel een ander berichtje over, als we toch in Amerika zitten.

Ja.

En het is dat Amerika erbrollen zijn, die zeggen dat Bayesian wel leegelijk overweegt om lange afstandsraketten, menutie, voor de Atecums aan de Ukraine's te gaan leveren.

En dat dat besluit redelijk naarbij is.

Ja, ze hebben die al met raketten die dus minder verrijken,

maar deze zouden dan toch zo'n 300 kilometer kunnen.

Ja, en dan wordt het in de Krim nog paniebeler.

En natuurlijk zullen er dan afspraken gemaakt worden, niet op het Russisch grondgebied, maar wel op de bezette gebieden.

En ja, dat gaat ook in ieder geval het nog makkelijker maken om de logistiek,

de commandercentra, de defensieindustrieën in ieder geval om die aan te pakken.

Is het eigenlijk een opvallend bericht?

Want toen met die Duitse raketten ging het natuurlijk om van,

we gaan de software aanpassen zodat ze niet zo heel ver kunnen komen of minder ver kunnen komen.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Dat de Amerikanen nu toch deze switch maken.

E-Tech'en is een afkorting en zoals we alles afkortten, is dat voor Army Technical Missal.

Hebben ook ingezet in Afganisan troons.

Het is een wapen wat met grote draag, met zeer grote precisie kan werken en een grote werking op het doel heeft.

Dus als je ziet wat Ukraine nu doet, vooral die logistieke lijnen in de diepte van de Russe, consequent aanpakken, past dat helemaal in dat concept dat je dat gewoon nodig hebt.

En je ziet dat beide partijen er dus alles aan doen

om deze oorlog voor te zetten door de winter heen en volgende zoonbrein.

Ukraine zoekt die steun bij het westen in kwaliteit vermindelen, maar ook in kwantiteit.

En je ziet dat ook in alles doet met zijn werving, met zijn mogelijke campagne

om toch te mobiliseren met zijn gesprekken met Kim Jong-un om ook die volgende fase in te gaan.

Dat laat maar zien dat deze oorlog morgen niet afgelopen is.

Iedereen verzamelt weer zijn stukken om te beginnen aan de volgende fase van deze oorlog.

En in Zweden is er nu gewoon openlijk gezegd dat ze gaan kijken of ze misschien toch grip-nus-vliegtuigen voor de oeginders kunnen leveren.

Dus je ziet dat iedereen ermee bezig is.

Ja, zeker is iedereen ermee bezig, want Elon Musk was natuurlijk uitgebreid in het nieuws deze week.

Zijn biografie kwam uit.

Daarin staat dat Musk persoonlijk ingeep om internet via zijn Starlink-satellite-netwerk uit te zetten om een Oekeans aanval precies te schreven bij de Krimp te voorkomen.

Maar later bleek dat verzoek juist was om Starlink boven dat gebied aan te zetten vanuit de Oeke-inners

en dat Musk dat gewijgaard zou hebben.

Toch een vreemd verhaal.

Ja, ik heb het boek mogen lezen, het hoofdgewaard over gehad en misschien goed om wat contexten schetsen.

Aan het begin van de oorlog gooide Rusland gelijk het internet eruit in Oeke-inners.

Dat ze eigenlijk geen verbindingen meer hadden.

En er zijn maar twee mogelijkheden om dan heel snel weer te herstellen.

Dat is of het Amerikaanse leger, want dat is één van de weinige instaald om overal met satelliteen, zogenaamde strategische communicatie op te tuigen.

90% van de navermiddelen is Amerikaans of Elon Musk met zijn Starlink, die kan dat ook.

Nou, de VS kon dat niet, als het zou doen zouden ze direct worden betrokken in deze oorlog.

Trouwens eventjes door Europa kan het helemaal niet hebben.

We hebben niet die capaciteit, die gaan we nu pas ontwikkelen.

Dus blijf je op Elon Musk en in het begin heeft hij gewoon meegeholpen.

Met naam om de commandervoering van het Oekerische leger in stand houden, zeggen waar de eenheden

moeten gaan en wat ze moeten doen, maar soms ook voor targeting.

En dat is het uitschakelen van doelen.

Vandaar staat de Rushtank op dat coördinaat, kun je nu even daar een rikket op afsturen.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Daar kreeg je op een gegeven moment koude voeten van en heeft twee redenen aan. De Russe hebben geprobeerd voordeelde om Starlink te hacken, dat is ze niet gelukt. En de Tweede zijn ook persoonlijk naar hem toegaan. De Russe ambassadeur in de Vesvervoer, die heeft erom gezegd, luistert, als Starlink wordt gebruikt voor aanvallen op de Krim, dan ben jij degene die meewerkt aan het naden van de derde wereldoorlog, want de Krim accepteren wij niet dat die wordt aangevallen. Zoals de Russe wel vaker rammelen met kermabus. Het heeft toegeleid dat hij Starlink vrije zonnnes heeft ingesteld, ook om de Krim heen. Het is niet zo dat hij heeft gezegd ik zie nu zes onderzeedroons naar de Krim gaan. Ik trek de stekker eruit, nee, hij had ze eruit, geografisch had hij al die buffer in gebouwd. Maar hij is wel wankelmoedig, want nu heeft hij Starlink verkocht aan het Amerikaanse leger. En die zet dat in in de Krim, dus eigenlijk gebeurt nog steeds hetzelfde mee. Dus laat maar zien, moet je je veiligheid voor een groot gedeelte in de handen geven van zo iemand die niet afnoud is om de staatscontrole staat. Het is ook, zoals het Duitse mooisig, een denkwzettel vooral voor ons in Europa, want wij kunnen helemaal niets. Dat kunnen we ook misschien niet met veel keuze daar in, zoals ik jou zo hoor. Dus wij zijn ook nog volledig afhankelijk van de Starlink en de Elon Musk van deze wereld. En dat denkbrieffje, daar moeten we wel even meenemen in Europa. Weet je van hem even naar dat denkbrieffje, laat kijken. Nou, volgens mij is de vraag stellen een beantwoorde. Wij moeten niet compleet afhankelijk zijn van de Amerikanen. En we gaan dadelijk misschien nog wel even over doorpraten in het kader van de verkiezenprogramma's. Maar het zou goed zijn als we ook in Europa dit soort capaciteiten voor onszelfde beschikking hebben. Ja. Marti, jij refereerde net al even aan Kim Jong-un. Met de gepanzerde trein is hij aangekomen in Vladivostok. Voor ontmoeting met president Putin. Ergens deze dagen spreken ze elkaar. Zouden jullie daar graag als een soort fly on the wall bijzitten? Kijken hoe dat gaat, wat daar wordt gezegd. Ik spreek toch tot de verbeelding. Ik vond vanochtend al het handschudden van Putin fascinerend met zijn hele verhaal over 75 jaar onafhankelijke staat in Noord-Korea. En 75 jaar diplomatieke banden en ja, het heeft wel iets ironisch. Dat Putin, die altijd de grote broer was van Noord-Korea samen met China, nu dit soort dingen moet gebruiken om steun van Noord-Korea te gaan krijgen. Dus het laat basien dat hij alles over heeft om deze oorlog te gaan winnen. En hij heeft het nodig blijkbaar. Het is keihard nodig. Maar om nou daar die verliegende muur te zijn. Och.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Nee, ik heb die behoefte niet.

Ik vind het een dieptrisch, twee verzellige figuren door de noodgeboren tot elkaar veroordeeld zijn nu.

Zij vinden dat er win-win, ik denk dat het voor de wereld een verlies situatie is daar.

Denk jullie dat ze hier harde afspraken uitkomen?

Ik denk het wel, want ze kunnen allebei er wat mee verdienen.

Dus van beide kanten is er een wil om tot afspraken te komen.

En ja, wat ik al zei, die afspraken die zullen niet goed voor de wereld zijn.

Kijk, Noord-Korea kan twee dingen doen.

Menietje leveren, want de artiestukken die ze hebben zijn grote deels wel verouders, maar het zelfde wat drussen hebben.

En ze hebben uitstekende hackers.

Ze zijn zelf met de Eredivisie van de hackers in de wereld.

En als Boet in daarvoor voedsel even, maar ook high-tech kennis gaat leveren die Noord-Korea kan gebruiken,

dan kun je wel zeggen dat op termijn de wereld niet stabiel wordt.

En dat is, ken ik, de prijs die Boet in de voorbereidst om te betalen.

En nog maar weer de bevestiging dat naar je de oorlog inderdaad morgen niet voorbij is, zoals jullie net al zeiden.

Voor beneden voor de verkiezingsprogramma's gegaan, heb ik een mooi vraag van luisteraar Korné Nelemans.

Best een lang verhaal, dus luister goed mee.

Korné schrijft ons het volgende.

Vanwege de oorlog in Ukraine is de VS bezig zijn hele landmachtstructuur volledig om te gooien.

De afgelopen decennia tijdens de Global War on Terrorism stonden namelijk de Brigade Combat Teams centraal in de US Army-structuur,

maar vanwege de neer Pierre Dreiging uit de hoek van Rusland en China,

gaan ze van de divisies weer basisgevechtsformatie maken, terwijl het nu enkel administratieve hoofdkortieren zijn.

Denken jullie dat de koninklijke landmacht deze omslag ook gaat maken en zo ja, hoe gaat dat er dan uitzien?

Dan nog even een disclaimer, misschien een hele technische vraag, maar ik ben oud militair en heb uiteindelijk onder beide heren gediend in Afghanistan, 104 verkennings SK-Dron Ishtar 69 Racken, lees ik hier.

En daarvoor ook nog in dezelfde compagnie gediend als Dennis van Uem 11 Bravo Stieren Luchtmobiel.

Ik weet zeker dat de heren heel goed duidelijk kunnen geven aan het bovenstaande verhaal en kunnen schetsen wat voor organisatiestructuur

een leger moet hebben om de komende jaren tegenstand te bieden aan onze vijanden.

Nou, dat is een mooie vraag.

Toch?

Van iemand die in ieder geval weet heeft van het vak en de organisatie.

En ja, simpel kan ik antwoorden, we gaan niet naar een divisiestructuur in Nederland toe.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Wat betekent dat eigenlijk?

Ja, een divisie heeft meerdere gevegeseenheden onder zich, dat zijn brigades en alle ondersteunende middelen.

Ik hoop dat mensen mijn quote-unquote kunnen meelusteren in de goede oude tijd.

Quote-unquote hadden van lege korps en die had drie divisies.

Nou, daar gaan we niet naartoe.

Dat is momenteel niet de maat der dingen om het zo wat te zeggen.

Maar we gaan wel de brigades in de Nederlandse landmacht.

Dat gaan we wel, en dat is wat Amerikanen met hun divisies gaan doen, die gaan we wel weer zo zelfstandig mogelijk maken.

Dus die krijgen hun eigen gevechtsondersteuning.

Dan heb je het over archerie en genie, dat soort middelen.

En ze krijgen hun eigen ondersteuning, dat is meer logistiek,

zodat ze meer zelfstandig kunnen optreden dan dat de capaciteit momenteel is.

Dus in die zin gaan we wel een beetje dezelfde kisting op.

Een beetje technisch verhaal, maar een brigade kijkt 48 uur vooruit in de oorlog.

En kijkt ook diep in zo'n achtergebied, maar een divisie kijkt vijf dagen vooruit.

En die kijkt nog veel dieper vooruit.

Dus die stuurt het gevecht in tijd en ruimte op een andere wijze aan.

Dus die zegt tegen de brigade, jou zetten we daarin en twee dagen later kunnen daar een brigade dan daar weer in zetten.

Dat is het nutt van een divisie.

Die divisiestructuur hebben we overigens wel, dus we hoeven geen Nederlandse divisie te maken.

Want alle Nederlandse brigade zijn er drie, de gevechtsbrigades, die worden ondergebracht bij de Duitsers.

Dus de Luchtenbillie Brigade maakt gewoon interhaal deel uit van de division snelle kreften.

Zeg maar vrij lichte infantriënheden.

Het is mensen die met de helikopters en parachutes met de rugzak en de lunchpakket worden gedropt ergens.

Dan heb je de zware middelen, die zitten bij de eerste Panzerdivision.

Wat is in de nemen, blijft een aparte naam.

En je hebt de 13e brigade die wordeel van de 10e Duitse divisie.

Dus die structuur om in divisies te kunnen vechten, omdat je verder vooruit moet kunnen kijken in tijd.

Die ontwikkeling zie je, daar ben ik heel met je eens.

Bij de Amerikanen zie je dat ook, bij de Amerikanen was inderdaad een brigade-combat-team.

Dat had alles aan boord, dat kon blijven vechten.

En er zat een soort tactische straf boven.

Dan is het bij de Amerikanen enkele specifieke eenheden.

Een paar keer bijvoorbeeld over 82nd en 101de airborne-divisies.

Dat waren eigenlijk al integrale divisies aan zicht.

Maar je ziet dat eigenlijk, is de achtergrond is, we gaan weer terug van Vredes-missies naar grootschalig conflict.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

En dan heb je die divisie gewoon heel hard vernodigd om het gevecht in tijd en ruimte in het diepte te kunnen voeren.

Dus ik neem aan dat iemand van het regiment, Husaren van Borel, dan vind ik dat een hele goede vraag.

Eentje voor de fijnproevers.

Ter voorbereiding op die verkiezingsprogramma's, nog een vraag van luisterenaar Jeroen van Hoijdonk.

Hij wil weten, welke krijgsmacht moet de focus krijgen in het herstel van defensie?

Welk onderdeel van de krijgsmacht?

Oh, welke onderdeel van de krijgsmacht?

Ja, dan snammen we.

Ja, als oud-combandante strijdkracht was zich van allemaal.

En volgens mij geldt dat nog steeds.

En zullen we echt moeten kijken hoe wij binnen de navel onze steen kunnen bijdragen.

En dan hebben we met onze marine fantastische kapisiteiten, in onze luchtmacht en met onze landmacht.

En laten we ook de Marseille niet vergeten.

Dus ja, het is moeilijk om keuzes te maken, maar we zullen moeten kijken waarom we het bijdragen.

En binnen de navel is er ook een heel proces wat duidelijk maakt wat je als land kunt en moet bijdragen.

En ja, daar zijn aan de Nederlandse kant nog wel wat shortfalls, zo heet dat.

Dus ja, je ziet dat nu met de huidige defensiebudgetten, we in ieder geval de achterstand proberen in te halen.

En ook als het kan, verbeteringen aan te brengen.

En ik denk dat daar momenteel goede keuzes in worden gemaakt.

Ja, ik ben natuurlijk geen voormaligcombandante strijdkracht, dus ik heb iets meer vrijheid.

Jij zegt gewoon de landmachtpunt.

Nee, maar weet je wat is?

Populaire gezegd, als je Klauswitz volgt en is toch een aardige militaire denker die zegt.

En ik zal het populair zeggen, je wordt genaaid daar waar je zwak bent.

En als je de vijf dimensies hebt, cyber, ruimte, land, zee, lucht, kun je niet perimeteren om te zeggen,

nou we doen alleen maar cyber en de rest doen we niet.

Dat werkt operaard sneeuw niet, het werkt ook niet in een bondgenootschap.

Want je moet niet alleen de lasten delen, maar ook de risico's delen.

Dat noemen ze burden sharing en risk sharing.

Je moet met iedereen ook in de eerstlijn kunnen meevachten.

Dat is cruciaal.

Wat je wel in mijn ogen zou moeten doen is, geef nou die combinanten van de landmacht en luchtmacht

en de maracé en de marine veren meer vrijheid in wat ze moeten doen.

Zeg ze wat ze de komende tien jaar moeten bereiken, geef ze een budget.

En laat ze aan de slag gaan, waarom is dat zo belangrijk?

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Dan kunnen ze namelijk richten op kwaliteit, dan kunnen ze beter worden.
In plaats van dat ze zich steeds moeten bevechten op het plein.
En je kunt innoveren, je kunt veel sneller innoveren omdat je de lijnen gewoon korter hebt.
Dus je moet heel goed nadenken hoe je daarmee om wilt gaan.
Maar dan leg je ook de verantwoordelijkheid bij de marine of luchtmacht of bij de landmacht zelf om te ontwikkelen.
Veel politieke partijen hebben afgelopen week hun verkiezingsprogramma gepresenteerd.
En die wil ik graag op het gebied van veiligheid en defensie met jullie doornemen.
Disclaimer die ik daarbij geef, we geven geen stemadvies, jullie niet, ik ook niet.
Maar we gaan wel kijken wat ons een beetje te wachten staat en wat jullie vanaf jullie expertise kunnen zeggen over
wat partijen in hun programma's hebben opgeschreven over defensie.
Ik ben al eerst wel benieuwd, ik ga niet vragen of jullie stemmen.
Maar zijn jullie trouwe stemmers, stem je altijd op dezelfde partij?
Nee, niet altijd. Ik stem wel altijd.
En ik zou iedereen willen oproepen, ga voordor je stemmen.
Dan kijk nu maar eens naar de verkiezingen in Rusland en in de Russe bezette gebieden.
Dat zijn geen vrije verkiezingen.
Laten we blij zijn dat we vrije verkiezingen hebben.
Matt en ik hebben zelf vaak genoeg in landen gezien waar mensen gewoon uren in de rij stonden om hun stemmen te brengen.
Omdat ze het voor het eerst konden of voor het eerst mochten.
En die mensen namen die moeite.
En wij zijn soms de broert in Nederland om eventjes naar het schooltje verder op te lopen om onze stemmen te brengen.
Maar daarna hebben we wel een mening en kunnen we ook heel goed, laat ik me zeggen, kankeren bij tijd en weilen.
En dan denk ik, ja, als je niet gaat stemmen, dan wordt het langzamerhand ook tijd en maar beter je kop te houden.
We hebben trouwens stemmer, Mart?
Nou ja, zeker, zeker.
En mensen vragen wel eens van, ja, heeft bijvoorbeeld de missie in Afrikaans-Juans-Winderhaal terug naar de verkiezingen.
Ik heb erbij gestaan dat mensen 24 uur zonder te wachten om te mogen stemmen.
Zo drang naar vrijheid is daar.
En dat vergeten we wel eens.
Dus wat er ook gebeurt, wat je stemt, is een groot goed dat je zomaar een hele ruime keuze hebt aan wat je gaat stemmen maar gaan stemmen.
Anders verlies je ook je recht.
Ja.
Maar voordat we naar die programma's gaan en wat discussiepunten daarover, zou ik toch wel zeggen dat het wordt er niet makkelijker op voor de politie.
De luisterers hebben misschien meegekregen dat een aantal top-amptenaren bij elkaar zijn gaan

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

zitten.

De studie groep, begrotingsruimte.

En die roepen dus volgende regering 17 maandjaar, middag.

Maar even je simpel zeggen.

Dus de keuzes worden nog nadrukkelijker en moeten nog nadrukkelijker genomen worden.

En ik heb altijd gezegd politiek, politie, dat is een verdraaid moeilijk vak.

Want je vergelijkt onvergelijkbare grotheden.

Want waar gaat die laatste euro?

En of dat nou met junen zo 1 euro, dat doet het niet doen.

Maar waar gaat die naartoe?

Naar de zorg, naar het onderwijs, naar defensie, naar infrastructuur, noem het maar.

Je bent dus voortdurend bezig geld te verdelen over dingen die je eigenlijk niet met elkaar kunt vergelijken.

En keuzes te maken.

Dus laten we ook een beetje respect hebben voor de mensen die in de politiek zitten.

Ik is maar gezegd, mooi.

Voor de administratie, precies de partijen die we hebben doorgenomen deze week.

Omdat hun programma's er nu zijn, dat zijn de VVD, CDA, SP, P van de A GroenLinks, partij voor de dieren BBB en VOLT.

Daar zijn we bezig gegaan.

Bijvoorbeeld de programma's van PVV, deze 60-kisten Unie, FVD en de Partij van Ontzicht, Nieuw-Sociaalcontract.

Die zijn er nog niet, dus mocht dit nou bevallen, kunnen we het misschien nog een keer doen in aanloop naar de verkiezingen.

Misschien in een hele algemene zin.

Mart, wat is jouw opgevallen?

Ja, ik denk dat het mijn beperking is, maar volgens mij zijn er twee grote vragen die vandaag gedag spelen.

En het eerste is hoe gaan we met klimaat om en de tweede is hoe zorgen we dat we na 80 jaar vrede ook onze kinderen en kleinkinderen weer een veilige wereld kunnen bieden.

En dan speelt de oorlog in Ukraine een cruciaal rol.

Nou, dit twee elementen staan zeker niet in balans in de verschillende verkiezingsprogramma's.

Je moet echt afdoen zoeken naar een defensieparagraaf, naar elementen over de oorlog in Ukraine.

En dat voelt een beetje mijn angst dat we de oorlog in Ukraine als een incident zien.

En niet zien als iets wat fundamental is en waar lessen uit geleerd moeten worden voor de toekomst.

Dus, ja, de minister-president die we nu hadden, die vond visie een raar woord.

En dan moest je vooral naar...

Een olifant die het zicht belemt.

De oogartsen, ja, echt veel visie in de partijprogramma's over dit soort veiligheidsvraagstukken, die cruciaal zijn, ja, die heb ik niet kunnen vinden.

Dus dat is iets wat me opvalt.

En de tweede waar ik altijd even naar kijk is, ja, de Krijgsmant heeft drie grondwettelijke taken.

Dat is het bontennooschappelijk verdediging.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Het is uitvoeren van missies om democratie te bevorderen en nationale taken.
Ja, niet eigenlijk partijprogramma's zijn die evenveel in evenwicht, zijn die benoemd.
En dat is echt, dat hoeft niet, maar het moet wel goed beseffen dat de Krijgsmant is geen dagkoers.
Dus als je missies wilt doen, kun je niet zeggen, we gaan morgen missies doen.
Of als je bijvoorbeeld kijkt naar nationale taken, ja, dan weet je dat de strijd tegen de georganiseerde misdaad gaat één van de grootste uitdagen worden die we hebben.
Ja, je ziet geen enkel verband tussen het potentieel anemele die de Krijgsmant heeft en bijvoorbeeld om daarbij te kunnen helpen.
Dus daarbij zou ook wel wat meer diepgang kunnen in mijn ogen.
Ja, maar dan krijg ik wel een beetje kribbels, maar ze worden oppak.
Als ik dan in een partijprogramma zie, dat als de Nederland niet een onwoordelig is, dan moeten we geen geld verspillen aan defensie.
Partij van dieren volgens mij.
Alsjeblieft, kom van die wolk af.
Heb je nu nog niet geleerd wat er in de hand is?
Heb je nu nog niet gezien dat je juist in vrede staat je moet voorbereiden, zodat je helaas met afschrikking toch moet zorgen dat je uiteindelijk de vrede bewaard en de veiligheid bewaard.
Dus daar is grok ik echt van.
Dat mensen nu nog niet door hebben dat het zo niet werkt.
En ik ben erg voor principes, ja, die vind ik heel erg belangrijk.
En die zijn ook waard om iets voor te doen.
Maar daar moet je wel realisme naast zetten.
En je moet dan wel met een realistische blik kijken naar wat is in de wereld in de hand.
Ik ben echt de eerste die in alle krijgsmachten zou opheven en de Nederlandse erbij als we het met z'n allen maar tegelijkertijd doen.
En we dus zorgen dat er een gelijkwaardigheid is en we een dreiging wegnijmen.
Maar hoe realistisch is dat?
Aanhaakend op wat Peter zegt, kunnen we het misschien even kort over kernwapens hebben.
Want dat is, ik denk dat je daar naar refereert, kernwapens staan in verschillende verkiezingsprogramma's.
Bijvoorbeeld SP en partij voor de dieren zeggen, nou eigenlijk dat ze er van af willen.
Als ik het even vijf vertaal.
BVN A-Groen-Links zegt ook, wij zetten ons in voor een kernwapens vrije wereld.
Militaire die een oorlog hebben meegemaakt, doen er alles aan om een oorlog te voorkomen.
Dat is zoals wij in de wedstrijd zitten.
Wij hoeven geen parades met glimende tanks of overvliegende vliegtuig te hebben om dat wij er zo mooi vinden.
Al dat dingen, zij is echt nodig om de vrijheid van onze kinderen en kleinkinderen te garanderen.
Dat is waar het om gaat.
Dat is cruciaal.
En dan zijn kernwapens natuurlijk wel anders, maar niet fundamenteel anders dan andere wapens.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Het gaat namelijk om afverschikking.
Zolang er nog kwaad is in deze wereld, want we hebben heel duidelijk zijn.
Putin is een machthebber die het gebruik van militaire macht als een verstrekt normaal middel ziet om zijn doelen te bereiken.
Soms zijn er persoonlijke doelen, naast economische middelen en politieke middelen.
En er zijn er meer landen in deze wereld.
Dat zijn boxers.
Boxers luisteren niet naar woorden, boxers luisteren alleen naar vuisten.
En dus als je de wereld veilig wilt houden, zul je ook macht tegenover macht moeten zetten.
Het is niet anders.
En als je dat niet doet, is de prijs ongelooflijk hoog.
En dat is de les die Ukraine ons nu leert.
Dus je zult er wat aan moeten.
Je kunt niet de andere kant op wegkijken.
Als je een verantwoordelijke politicus bent, dan moet je benoemen wat er moet gebeuren.
En dat betekent dat je hoe je dat doet en hoeveel geld er is op z'n andere discussies.
Maar je kunt niet zeggen, we zetten de kracht aan en uit als het in onze uitkomt, daar werkt het niet.
En ik ben echt een kernwapus.
Dat is gewoon rood zo.
Het liefst zou ik die ook de wereld uit hebben.
Maar zolang ze bij die ander ook nog zijn, moet je wel verstandig zijn.
En Mart had het net over beurden, sharing en risk sharing.
Het is wel heel erg makkelijk om te zeggen dat de rest los het wel voor ons op.
En wij leven lekker verder.
Dat is voor mij te makkelijk.
Dus dan moet je een bijdrage blijven leveren wat mij betreft.
Over die zin ben ik het voorkomen eens.
Alle kernwapens wilden uit.
Daar ben ik het voorkomen eens.
Alleen de realiteit is, het gaat even niet gebeuren.
Dat is de realiteit.
Helder.
Een ander belangrijk punt.
We hebben het hier ook vaak besproken.
Dat is natuurlijk die 2% van het Brutal Binnenlandse product investeren in defensie.
In defensie naverland hebben we dat in 2014 met elkaar afgesproken.
Dat we toegaan naar een minimum van 2% investeren in defensie.
Paar passages daarover.
VVD schrijft.
Met de groeiende steun voor de navornorm van 2% kunnen we de krijgsmacht verder versterken.
Dat leggen we wettelijk vast.
PvdA GroenLinks wil wel aan 2% norm voldoen.
CDA en Volt ook.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

BBB zegt, uiterlijk in 2024 besteedt Nederland minimaal 2%.

SP schrijft er niks over.

Partij voor dieren zegt, er komt geen wettelijke verankering van de navornorm van 2%.

En dan kom je inderdaad bij die passage in tijden dat Nederland niet bij oorlogen betrokken is, is zo'n bijdrage verspilling van kostbaar belastinggeld.

Ook weer even in algemeen.

Wat vinden jullie van de passages over die 2% norm?

Het is interessant als je de verkiezersprogramma's van de voorverkiezingen er even bijpakt.

Dat heb ik ook gedaan.

Dan zie je dat de toonzetting echt voorkomen anders is.

Het is goed om het even te realiseren dat er gebeurd is in Ukraine.

Toch hebben we geleid tot een volledig andere toonzetting als je praat over de veiligheid.

Bij de meeste.

Daar zijn we weer eens.

Dus dat sowieso.

Maar het is dik op zich, zit er ook iets raars in deze discussie.

Want al in 2014 hebben wij ingestemd met het feit dat we naar 2% van ons brutina sapdrukt gaan, dat we dat investeren in de defensie.

En dat we er nog steeds niet zijn op dit moment.

Of misschien dat we dat dit jaar net aantikken als je alles bij elkaar telt.

Dat is op zich wel heel raar dat we dat 10 jaar voldoen wat we moeten doen.

En de tweede is, je moet ook heel goed lezen wat er af en toe staat.

Bijvoorbeeld de VVD zich begroeiën naar de 2% BWP toe.

Maar de afspraak in Vilnius in de navelander,

paar maandag leiden, is dat dat de bodem is.

Dat het minstens 2% is.

Dus het is ook een beetje hoe je dat opschrijft.

Hoe je dat interrupteert.

Dus je moet goed tussen de regels door lezen.

Op zich, het is geen goed nieuws.

Want het is gebaseerd op een heel slecht iets.

Maar je ziet wel dat bij heel veel partijen de realiteitszinnen is doorgedrongen.

Dat je moet investeren in de defensie.

En dat we van heel ver moeten komen,

om weer een glohwaardige kruismacht op te bouwen.

Dat zie je eigenlijk wel met enkele uitzonderingen over de breedte terugkomen.

Ik zou iets willen uitleggen.

Je kunt een kruismacht,

kun je niet reorganiseren, aansturen,

de bedrijfsvoering doen,

met alleen maar een kort termijnvisie.

Of je mag het lang het mij noemen,

van politici is een langer termijn 4 jaar,

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

na de volgende verkiezingen.

Maar voor een kruismacht is dat een relatief korte termijn.

De aanschaf van nieuw groot materiaal,
zoals de F36,

daar gaan jaren overheen.

Dus je hebt gewoon een bepaalde zekerheid,
financiële zekerheid ook nodig,
om die organisatie gewoon goed te laten werken
en goed neer te kunnen zetten.

En dan ja, ik zou het

heel mooi vinden,

als politici intrinsiek gemotiveerd zijn,

om die 2% in ieder geval

als bodem neer te zetten.

Maar ik heb te vaak in mijn leven gezien,

hoe politiek partijen,

bij de ene naar de ander,

ze kiezen gewoon omdraaien,

of als ze toch ergens weer bezuinigd moesten worden,

dan was het makkelijk om in de grabbelpot van defensie
gewoon weer geld weg te halen.

Dus ik heb te veel...

Mart gebruikte dat woord geloof ik net,

wanker moedigheid gezien,

waardoor mijn wens eigenlijk is van jongens,

doen we nou gewoon het overtuiging.

En als ik dat toch ontwijfel,

dan zeg ik van, nou, leg het dan maar bij wet vast.

Ja.

Soms moet je heel goed lezen.

Een voorbeeld neemt,

jij zei, de betijf naar het GroenLinks,

die gaan voor 2%.

Dat staat inderdaad in een paragraaf,

dat ze vinden, daar hoort bij

dat we extra defensieinvestigering doen

en voldoen aan de navo van 2%.

Dan zou je zeggen, oké, dat is geen bodem.

Maar in de volgende paragraaf staat weer,

het is onvermijdelijk dat Nederland en Europa

een grote verantwoordelijkheid nemen voor de eigen veiligheid.

Daarom voldoen we vanaf 2024

structureel aan de afspraak binnen de navo

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

om minstens 2% van het brutsen nationaal product.
Dus je moet soms ook even heel goed lezen
wat er allemaal staat.
Ja.
Maar de tendens over de brede zin,
ja, dat is wel duidelijk.
Maar het gaat wel heel veel
over, zeg maar, die eerste hoofdtaak.
Die cruciaal is, zoals de hoeksteen van onze veiligheid.
Maar maak missies
en nationale taken daar niet aan onder geschikt.
Want het was nog geen anderhalf jaar geleden
dat 2.000 militairen
stonden te prikken in corona,
terwijl de rest van kerst en oud-nieuw
aan het genieten waren.
Elke dag voet nationale taken uit
en dat mensen wel eens onderschatten
dat de defensie daarin is in die nationale taken.
En missies,
als je om de wereld om je heen kijkt,
ik geef je op een briefje, die gaan we weer komen.
Want de wereld is niet stabiel ver,
ver van dat, die gaan we weer terugkomen.
Luister haar chef Vught vraagt ons
hoe belangrijk zijn de plannen?
Is het niet de enige manier om
wetmatig vast te leggen dat we ons aan het navo-percentage
moeten houden.
Afbreken van een wapensysteem gaat snel,
maar opbouwen duurt weer jaren.
Ga van de heer dezelfde oei's aan.
Het is niet de enige manier oversteigen.
Ja.
De defensie moet gewoon
een lange termijnvisie hebben.
Want het is een man moet tanken,
die kun je niet als een speedboat aansturen.
Dat werkt gewoon niet.
En je moet eigenlijk een aantal wijze mensen
hebben.
Een aantal landen onder zijn hebben dat,
bijvoorbeeld Denemarken en Engeland.

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Dat noemen ze een Corporate Governance
Commissie die niks anders doet als op afstand kijken.
Er komt een nieuwe regering,
maar als we kijken
over naar Rijkswaterstaat,
dan doen we dat zo.
Er zijn meer jarenplannen langdurig weggezet
als nooit een discussie over of er meer of minder
geld heen moet.
Dat moet gewoon voor onze veiligheid.
Dit is ook een aspect van onze veiligheid.
Het gaat dus niet om die visie,
het gaat er gewoon over.
Er zit een fixed budget onderzit
waar je in ieder geval van uit kunt gaan.
Zodat die visie ook werkelijkheid kan worden.
Laten we door naar een ander punt.
Een nieuwe partijprogramma staat
Sterke Europese Navopeiler.
VVD en PvdA Groenleng
zeggen bijvoorbeeld die peiler is belangrijk,
maar willen geen Europees leger.
Vold zegt op weg naar een Europees leger
nemen we de nodige tussenstappen
als voorloper voor een volledig Europees leger
wil Vold binnen de komende kabinetsperiode
een Rapid Response Force
een lege eenheid samengesteld door militairen
uit verschillende landen die zo snel reageren
tijdens crisis-situaties.
Wat betekent het eigenlijk in de praktijk
Sterke Europese Navopeiler?
Wat mij betreft blijft een navool
zoals dat heet de Hoeksteen
van ons veiligheidsbeleid
en moeten we vooral
de band,
de transatlantische band koesteren
en laten we daar gewoon de Canadezen niet vergeten
want iedereen kijkt dan naar de Amerikanen
maar de Canadezen horen daar ook volledig
terecht bij waar mij betreft.
Maar we hebben wel een kleine wake-up-call gehad

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

toen meneer Trump daar aan het roer zat
en toen zijn we dan met z'n allen in Europa
een beetje geschrokken.
Dus we moeten ons been bijtrekken zelf
als Europeanen in de navool
we moeten leveren wat we hebben afgesproken
en dan heb je iets meer gelijkwaardigheid
in de navool en ook iets meer recht van spreken
en als je als Europeanen
binnen de EU
capaciteit gaat neerzetten
voor
wat mij wel eens noemt civiele missies
of noodhulp en dat soort dingen
dan is dat op zich prima
we hebben wel niet de band naar de naval.
Hoe zou een Europees leger
eruitzien en is het realistisch eigenlijk?
Het is natuurlijk een ideale gedachte.
Ja, vind je?
Ja, want Europa
is gewoon een entiteit
en Europese belangen kunnen alleen maar worden veiliggesteld
als je ook als Europa samenwerkt.
Als je even rondom je
om je heen kijkt dan is de strijd tussen
de Verenigde Staten en China
gaat dominant zijn in de decennia.
Er moet wel eens Europa palen hoe gaan wij daarin staan
en daar hebben we elkaar voor nodig.
Anders gaat dat niet lukken, dus het is goed
om erover nadenken. Alleen
als je uitgaat van een Europees leger
en je wacht dat dat gaat gebeuren
dan kun je 40 jaar voor je uitkijken
maar er komt een Europees leger
want er is geen Europees veiligheidsbeleid
er zijn geen gemeenschappelijke Europese belangen
waar het allemaal overeens zijn
dus komt er ook geen Europees leger.
Maar het pragmatisme is natuurlijk wel
wat ons helpt
want we zijn gewoon begonnen

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

want de marine van ons werkt
heel nu samen met de Belgische marine
met de Mijneverenis en de Vagate
alles wat boven water is.
Ons luchtmarkt is goed geïntegreerd
zowel met de Belgen samen
als je praat over het beschermen
van onze eigen luchtruim
als de Amerikanen voor opleidingen.
De slaggracht van Lammert is helemaal geïntegreerd
in de Duitse leger
dus we werken wel degelijk samen van onder af
en gas groeit van onder af
dus geef dat nu de tijd
komt van onder af
en maakt niet
de fout
om allemaal extra capaciteiten te gaan maken
die eigenlijk dubbelen wat er al is.
We hebben hoofdquartieren genoeg
dat is niet nodig
we hebben reaction forces binnen NAVO
dat is niet nodig
maar concentreer je op wat je moet doen
en voor heel simpel wat Europa zou moeten doen
is we hebben een probleem in ruimte
laat dan als keer Europees gaan aanvliegen
in plaats van al die krijsmachten
we hebben een enorme kans
om nu mee te beginnen
nou doe dat dan wel
pak dat dan op
ik wil dan maar de voorbeelden geven
want hoe dat gas van onder groeit
uiteindelijk staat het
België hoofdquartier van de Marine
staat in de Nelder
het grootste operatie-Nederland
lammachthoofdquartier
staat samen met de Duitsers in Munster
in Duitsland
dus het kan
op het politieke niveau

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

national een stuk souveriniteit
of autonomie, zeggingskracht
over onze militairen misschien opgeven
en dan moet je dus met z'n allen over
praten op het politieke dek
want daar moet het eind gebeuren
die militairen begrijpen best wel dat ze samen moeten werken
zeker door de vele missies die we afgelopen jaar hebben gedaan
waar je continu met internationale collega's zit
wij vinden elkaar wel
daar gaat het niet om
en bijvoorbeeld zo'n rapid response force
in de tussentijd
daarvan zeg jij, Mart, dat is niet nodig
die hebben we al
binnenna voor huid al
die wordt zelfs nu geleid door het Niels-Duitse hoofdquartier
wat in Munster zit
die leiden dat
dus gaat die schaarse capaciteiten
gaat die nou niet dubbelen
want dat kost ook gewoon geld
het doet dat niet
en het is, laten we heel eerlijk zeggen
bijvoorbeeld kei naar de integratie tussen de landmacht
en Duitsland
er zijn geen weeselijk andere veiligheidsblanken
daar moet je heel eerlijk over zijn
dus moet je die stap ook durven zetten van
we gaan het gewoon doen
eigenlijk zijn wij al zo dicht bij elkaar
alle al wat wij doen
en de Duits loopt eigenlijk al helemaal samen
qua interesse en qua macht
en qua denkbeelden
dus pak daarop door
maar dan even uitzoomend
gaat het ook om de strategische autonomie
van uiteindelijk Europa
en daar heb je
dit soort reactionsforce's niet van nodig
maar over grondstoffen
economie, een defensieindustrie

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

en daar moeten we echt
een been bijtrekken en moeten we echt in Europa
beter worden
anders heb je ook geen zeggensmacht
in het internationale verkeer
laten we nog een ander topic
oppakken, dat lees ik terug
als dienstplicht, dienstrecht
dienstplicht naar zweetsmodel
dat is bijvoorbeeld iets waar Dirk Boswijk
van het CDA al eerder voor heeft gepleid
hij zei des tijds in Zweden bestaat
een variant van de dienstplicht
iedereen wordt opgeroepen
maar daarna volgt een selectie
alleen de echt gemotiveerde jongens en meisjes
stromen binnen
zij krijgen een militaire basisopleiding
voor ongeveer een jaar
voor burgerbeweging heeft bijvoorbeeld
over een dienstrecht, zeg ik maar even
alle 18-jarige krijgen een vraaglijst thuis gestuurd
maar na geschikte kandidaten
worden uitgenodigd voor keuring en opleiding
na een dienstrecht
jaar wil BBB dat defensie vervolgstappen
in de organisatie
P van A groen links wil geen nieuwe opkomstplicht
maar meer mogelijkheden voor jonge mensen
om kennis te maken met de krijgsmacht
hoe hebben jullie deze passages gelezen
ik heb met het verleden
redelijk wat discussies gevoerd
over de dienstplicht
en ik heb theatercolleges gedaan
en echt bij geen één theatercollege
ontbrak de vraag
over de dienstplicht
bij geen één, overal kreeg ik die vraag
en
ja, ik heb al het gezegd
kut er meer in zijn, dat wij moeten zorgen
dat de Nederlandse jeugd leert

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

dat zij er ook voor de samenleving zijn
en de samenleving aan niet alleen voor hun is
en dan is het in die zaal bijna 100%
die zit de knikker of jou op van ja
dan moeten we de jeugd dat meegeven
maar als ik dan aan ze vraag van oké
gaat jouw zoon of dochter
nee, dat is alleen voor de kinderen van de burens
ja, zo komen we er in ieder geval
zeker niet
dus wat mij betreft
dat er een dienstplicht moeten zijn
maar zou het een maatschappelijke
dienstrecht, dienstplicht moeten zijn
en de vorige regering heeft straks gedaan
als Paul Blokhuisen daar hard aan gewerkt
aan een vrijwillige
dienstpleed
of een vrijwillige dienstdienst
heeft heel veel contact gehad
met jongeren om te kijken van hoe willen jullie dat nou
en ja, wat mij betreft
moeten we die lijn gewoon doorzetten
het mooie is ook dat
in bijvoorbeeld Frankrijk heb je de service sociaal
en als jij op je cv
service sociaal hebt staan
ja, en jij solliciteert bij de overheid
of bij een groot bedrijf, dan heb je gewoon een streepje voor
want jij bent bereid geweest als jongeren hier nek uit te steken
voor de samenleving
en ik denk dat we die kant op moeten
even de context schetsen
voor mij is het niet zo
dat we allemaal
alternatieve wegenzoek om de krijgsmacht
te vullen, ik heb al vaker gezegd
geef me de vrije hand
en met twee vingers in de neus heb ik de hele krijgsmacht
binnen twee jaar gevuld, dat lukt echt
dat is een heel verhaal, aparte aflevering
maar dat gaan we doen, echt lukken
wat je wil is de krijgsmacht

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

beter verankeren in de maatschappij
en daar zijn dit soort systemen
en zijn daar prima voor, dat gaat echt helpen
en net als Peter
ben ik persoonlijk ook
het laatste jaren voor maatschappelijke dienstplicht geworden
niet alleen omdat je alleen maar kunt samenleven
als je ook wat
kunt geven in plaats van een enkel maar nemen
maar ook als je praat over polarisatie
in de samenleving
dan zijn we verzuild
we zijn horizontaal verzuild
de boerenzoon uit Noord-Oost-Groningen
krijgt geen contact meer
met de Rijkenluiszoon in Laren
die komen ik er nergens meer tegen
op school niet, in de maatschappelijke omgeving
niet, wat je dan moet doen
is denk daar eens over na
en als jij de dienstplicht hebt
zoals wij die kennen, waar je mensen
met verschillende seentuur, uit verschillende afkomst
verschillende etniciteiten, verschillende
verzamelijk doel, dan zie je dat
jongens en straks ook meiden
respect krijgen voor
wat mensen zijn en wat ze kunnen
en waar ze vandaan komen
als er één middel is wat polarisatie
in deze maatschappelijke dienstplicht gaat helpen
is dat een maatschappelijke dienstplicht
dat moet je echt doen, dus daar ben ik zeker voor
en echt hard lees je dat
niet in veel programma's
maar als je even uitzoomt
dan een van de fundumteleproblemen
in deze maatschappelijke dienstplicht
met de maatschappelijke dienstplicht
Dus hier zit
twee stevige voorstanders
van die maatschappelijke dienstplicht
en de discussies die...

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

Maar gaat er al zo lang over eigenlijk
dat komt er niet van
Ja, het is goed, Paul Blokhuis heeft er
best wel behoorlijk aan getrokken
maar het is allemaal op vrijwillige basis
en ook als ik met mensen daarover spreek
dan hebben mensen onmiddellijk
een beeld van een militaire dienstplicht
en even voor de duidelijkheid
alle jongens en alle meisjes
want dit geldt voor de hele jeugd
en ja, als we daar
een betere vorm nog in kunnen vinden
zou het mij echt wat waard zijn
Ik wil graag nog naar een luisterse vraag
die is van Bart, hij schrijft van het volgende
Je hoort regelmatig dat aan
kant van zowel Ukraine, als Rusland
mannen, misschien ook al vrouwen, zijn opgroepen
Bij navraag aan bevrienden militairen
krijg ik hier toch niet echt een duidelijk beeld van
Mijn vraag aan jullie is, stel dat er iets gebeurt
dat we niet hebben voorzien
en defensie gaat dienstplichtigen oproepen
hoe verloopt dat proces?
Wie beslist uiteindelijk dat het überhaupt moet gaan gebeuren
politiek of legerleiding
wordt er bij de oproep gekeken naar
het beroep dat iemand uitvoert
zodat deze aansluit of wordt je zomaar ingedeeld
en wordt een rekening gehouden met iemand's
beroep, opdat deze misschien wel
belangrijk is om alles draaien te houden
zelf ben ik bijvoorbeeld brandmeerman
schrijft Bartons
Ik ben er zelf ook wel benieuwd, nou ik heb zelf ook ooit zo'n brief gehad
maar natuurlijk geen actieve dienstplicht
Stel de situatie komt
hoe zou dat er uitzien?
Als wij morgen een dienstplicht zouden moeten
invoeren dan gebeurt er niks
want dat kunnen we op dit moment gewoon
niet handleen

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

we hebben niet de invasertuur, niet de opleidsmiddelen
niet de kaadeleden, niet de uitrusting
niet de wapens, niet de munitie
om grote aantallen die splichtigen te kunnen opleiden
dat hebben we afgeswooren
en dat hebben we weggegeven de afgelopen 10 jaar
laat ze heel duidelijk zijn
als je een militaire dienstplicht weer wil
opstarten en je praat er over
een groot schalige militaire dienstplicht
dan moet je echt vanaf
scratch moet je beginnen
en dan ben je jaren bezig voordat
dat systeem staat
dat doe je echt niet zomaar, die capaciteit
die hebben we niet meer
Ik zie een partijprogramma zo ook
bij sommigen dat er gesproken wordt
en moet er dan ook weer locaties voor defensie zijn
en daar zijn we ideeën over of die groot
of die kleine moeten zijn
en dan moet je echt het oproepen
welke casernes gaan we dat doen
en dus de arrogantie van vroeger
don't call us
we'll call you
ja dat was de arrogantie
we riepen ze gewoon binnen
en we deelden ze in
heel daar waar mogelijk rekening met de kwaliteiten
van die mensen of hun opleidingen
maar als het niet uitkomt dan zetten we ze gewoon
in een andere hoek neer
en we proberden ook van rekening te houden
met de privé of sociale omstandigheden
en dat zul je in de toekomst
als je dit wil
zul je dat echt moeten gaan organiseren
zullen we echt weer opnieuw van scratchen van moeten beginnen
hoe vonden jullie het eigenlijk
om de programma's door te nemen
is er nog iets voor we afsluiten
waarvan je denkt van nou dat heeft me toch wel

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

echt positief gestemd
oh
als je nou dat wordt positief gestemd had weggelaten
dan was ik nog maar iets gekomen
daar ben je voor je vrij
dat ben ik het positief
nee nee nee
toch weer trof is dat er een partij is
die de uitzend leeftijd van 18 naar 21
jaar
omhoog wil schroeven
en ik snap het idee
hetijverdier ook volgens mij
ik snap het idee
natuurlijk is het mooi als mensen met een
nog betere mentale ruggelgraad
met iets meer bagage
het militaire handwerk
waar dan ook moeten gaan doen
maar je mag met 18 jaar stemmen
je mag met jaar 18 jaar oud rijden
weet ik veel wat je tegenwoordig met 18 jaar
allemaal wel niet mag
en dan zou je wel de krijgsmacht
in mogen
maar voorlopig 3 jaar op de reservebank gaan zitten
dan komen de jongenlui ook niet
zo simpel is het
het effect van die maatregel is volgens mij
niet helemaal goed doordacht
af en rechts eigenlijk
oké markt nog positief in ooit
navo beoordeelt elk land
om de 2 jaar
in het licht en kijk
doe je wat navo wil, waar heb je tekortkomingen
waar zou het beter moeten
en eigenlijk hebben we het altijd genegeerd
we vonden navo maar 1 van de
mensen die ons kon adviseren
1 van de entiteiten die ons kon adviseren
en daarmee maak je jezelf
op het duur volstrekt ongeloofwaardig

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

en wat het goede is van veel partijprogramma's
daarin staat
dat noemen we dan de shortfalls
de tekortkomers die navo heeft geconstateerd
bij Nederland
en dat je daarna ook je beleid gaat inrichten
en zo hoort het ook
dat navo is onze toekomst
en een geloofwaardig partner zijn
binnen navo is cruciaal voor de veiligheid van ons
ja laat ik dan toch herhalen
want dat vind ik wel
als we positief moeten eindigen
gelukkig in hele boel partijen
geleerd hebben
van de huidige situatie
rondom Ukraine
en voor een deel
hun gedachten hebben bijgesteld
dat ze geen nodige realismen vertonen
en zien dat de defensie echt nodig is
en ik hoop
dat ze ook kijken
naar dat advies van die ambtenaren
17 miljard minder
dat ze dat vol houden nadat ze verkozen zijn
volgende week praten we natuurlijk verder
waar gaan jullie op letten de komende week
ik ben sowieso wel benieuwd
of er iets naar buiten komt
over dat 1-2 je daar
tussen die 2 bijzondere heren
de Noordkorea
aan de rust
dus dat ben ik wel benieuwd naar
wat ik
ja ik belijf toch
alles afschuimen want je ziet soms
ook weer dingen die je tegenkomt
en je van hey hoe kan dat nou he
de Ukrainians die in augustus al via
olie en gasplatforms
weer terug veroverd hebben

[Transcript] Veldheren / #26: Defensie in verkiezingsprogramma's: Peter en Mart geven commentaar

en gewoon wekenlang hun kop dicht houden
en dat nu om welke redenen
ook naar buiten brengen
ik verrast
ik ga sowieso even nog de partijprogramma's
lezen die nog moeten komen
en kunnen we ook zeker
als de verkiezingen dit erbij komen
als luisterers dit interessant vinden
nog een keer terug komen natuurlijk
pakken we dat even op
mijn onderbuik gevoel zegt dat
er gewoon wat te gebeuren staat
als de rusten daar hun reservis enen halen
als Ukraine daar hard vecht
voor hetzelfde staat ze er over een maand
nog dat kan
maar het is over een week is er sprake
niet alleen van de inbraak maar ook van een doorbraak
we gaan het zien
ik ga er niet aan houden maar als je dit soort opmerkingen maakt
dan gebeurt er iets
kijk
we gaan het zien volgende week
je luisterde naar veld heren
mijn naam is jost de groot
ja gegeven
het wordt onderbuik van mart naar gisteravond
dat heeft voor mij een hele andere
mocht de luisterijs de uitzending van op 1 van gisteravond
hebben gemist warm aan bevolen toch mart
ik rast mijn kees
waar zijn wij het beste mee af
in termen van veiligheid
een akkoord of een volledig vrij ukraine
ben je benieuwd wat mart en peter daarover te zeggen hebben
luister dan verder via
vriend van de show.nl
hopelijk zien we je daar
sowieso hier tot volgende week